

Učení se cizímu jazyku

PSB_307 Psychologie jazyka

Jaro 2016

Shrnutí

Elizabeth Bates(ová)(1994): Modularity, domain specificity and the development of language

Co je doménová specifická?

Druhý jazyk (*second language*) vs. Cizí jazyk (*foreign language*)

- dnes už se od tohoto rozlišování opouští (→ L2)

Cizí jazyk

Promluva v neznámém jazyce

- nejsme schopni rozdělit proud hlásek na menší celky
- stupeň znalosti jazyka souvisí s mírou této schopnosti

Cizí jazyk vs. První jazyk

Shody cizí a první jazyk:

- hypotézy, že proces ukládání znalostí je stejný
- nutné získat znalosti sémantiky+gramatiky+pragmatiky

Rozdíly:

- první jazyk: znalost gramatiky je implicitní (*tacit knowledge*)
X cizí jazyk: znalost gramatiky je explicitně vyjádřena
- osoba ve chvíli, kdy se učí L2, už jeden jazyk zná (interference)

Různé přístupy k výuce L2 dle akvizice L1

- expozice (učení L2 u dospělých je plně analogické dětem)
- imitace a memorování (behaviorismus: preferují práci se zvukovou složkou)
- učení se pravidlům gramatiky (nativismus)
- naučení se receptivní složky (Krashenův model)

Krashenův model

acquisition-learning hypothesis

- procvičování konverzace, formulací vět a celkového vyjadřování studenta mu nepřináší pokrok
- důležité je soustředit se na vstup (tzv. *comprehensible input*)
- vědomé učení (*conscious learning*) přichází na řadu ve chvíli, kdy je receptivní složka řeči plně osvojená

Krashenův model II

Monitor model:

- *monitor hypothesis*
- *natural order hypothesis* – nejjednodušší pravidla
- *input hypothesis*
- *affective filter hypothesis* – stres může „zamezit“ učení

(in Krashen, 2009)

Proměnné ovlivňující jazykovou úroveň

Co dělá lepší a horší studenty?

- inteligence (do jisté míry predikuje)
- vlohy (testy na dg. vloh; souvislost s rychlostí učení není prokázána)
- učební styl
- osobnost, motivace, studentovo přesvědčení
- věk začátku učení

- u všech těchto proměnných nejednoznačné

! rozdíly jsou i mezi dětmi, když si osvojují jazyk

Učební strategie

Co dělá lepší a horší studenty (podle Andersona, 2005)?

„neexistují dobré a špatné strategie, jsou pouze efektivně a neefektivně používané“

- dobří studenti mají více učebních strategií a jsou schopni lépe vybírat ty funkční z nich
- horší studenti nepoužívají špatné strategie, ale používají opakovaně ty samé (neuvědomují si jejich nefunkčnost)

důležitý proces: automatizace

→ deklarativně–procedurální posun (DeKeyser, 2011)

Multilingualismus

Simultální (*simultaneous*) vs. Sekvenční bilingvismus (*sequential bilingualism*)

- věk osvojení: *early vs. late bilingualism*

- *switching* (jak a kdy se přepíná?)

- *mixování* (ve fonologické, lexikální, sémantické i syntaktické rovině) - objevuje se, ale většinou jen v rané fázi

- dominance jednoho z jazyků (*subordinate vs. balanced bilingualism*)

Základní otázky

- *unitary language system hypothesis vs. separate language system hypothesis*
- *bilingualism deficit hypothesis*
- míra vzájemného ovlivňování

Ot. Jak to lze zkoumat?

Uložení jazykových poznatků

společně (Volterra(ová) & Taeschner(ová), 1978) X odděleně (Genesee, 1989)

→ případové studie afatiků

Calabria et al., 2014: bilingvní žena (španělština+katalánština)

- jeden z jazyků narušen více než druhý

Croft et al., 2011: *naming therapy techniques*

- ke zlepšení v sémantické oblasti docházelo i ve druhém, netrénovaném jazyce

Míra vzájemného ovlivňování

Nejasnost ohledně vzáj. ovlivňování dvou jazyků

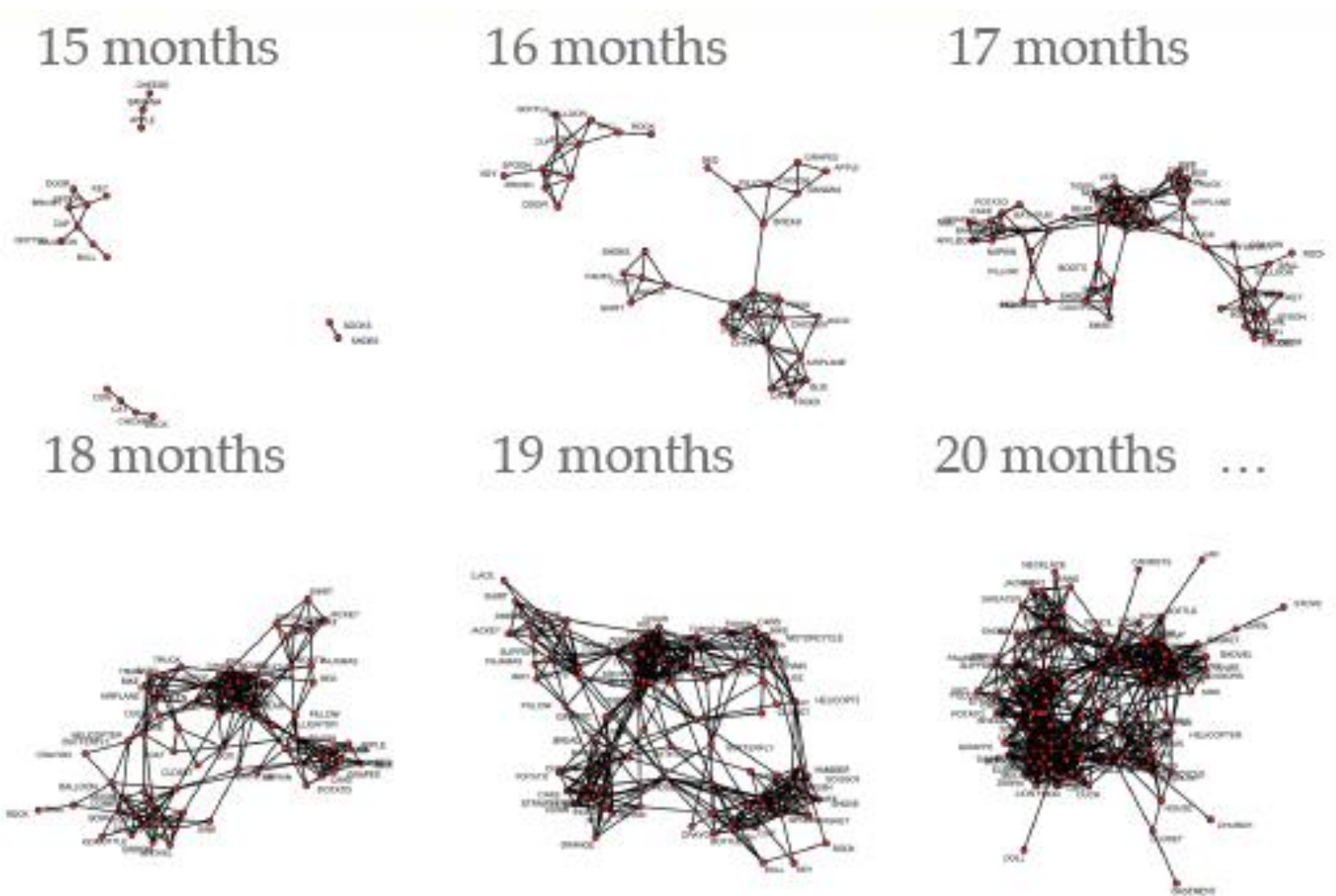
- Jak se učení 2 jazyků současně liší od učení se pouze 1 jazyka?

- *The unitary account*: the languages inhibit one another (Leopold, 1970;Volterra and Taeschner, 1978)
- *The dual language account*: the languages are independent (De Houwer et al, 2006; Junker & Stockman, 2002)
- *The emergentist accounts*: influence, but not systematic in relation to facilitation or inhibition (Hernandez et al, 2005; Yip and Matthews, 2000)

(Přejato z prezentace T. Hillse, 2015)

Vývoj slovní zásoby :

Růst sémantické sítě jazyka od 15 do 30 m.

(laskavě poskytl prof. Thomas Hills, 2015)

Hypotéza deficitu

- oslabuje to oba jazyky?

(např. menší slovní zásoba v důsl. menší frekvence)

Studie Junker(ové) & Stockman(ové) (2002):

- slovní zásoba bilingvních a monolingvních batolat je stejná (ve věku 2 let)
- děti mají slovní ekvivalenty v obou jazycích (argument proti *unitary system hypothesis*)
- pro osvojení obou jazyků zde musí být dostatečná expozice (min. 20 hod týdně 😊)

Další zajímavé otázky

- např. v jakém jazyce se bilingvistům zdají sny?

Reference

- Anderson, N. J. (2005). L2 strategy research. In E. Hinkel (Ed.), *Handbook of research in second language teaching and learning* (pp. 757-772). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates. Dostupné na http://dafl.ntpu.edu.tw/files/news/56_0bf0e1bf.pdf.
- Bates(ová), E. (1994): Modularity, domain specificity and the development of language. Discussion in *Neuroscience*, 10(1/2), 136-149.
- Calabria, M.; Marne, P.; Romero-Pinel, L.; Juncadella, M. & Costa, A. (2014). Losing control of your languages: A case study. *Cognitive Neuropsychology*, 31(3), 266-286. Dostupné z <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24499376>.
- Croft, S.; Marshall, J.; Pring, T. & Hardwick, M. (2011). Therapy for naming difficulties in bilingual aphasia: which language benefits? *International Journal of Language and Communication Disorders*, 46(1), 48-82. Dostupné po přihlášení na onlinelibrary.wiley.com.
- DeKeyser, R. M. (2011). Cognitive-psychological processes in second language learning. In M. H. Long, & C. J. Doughty (Eds.), *The handbook of language teaching* (pp. 119-138). Oxford: Wiley-Blackwell.
- Genesee, F. (1989). Early bilingual development: one language or two? *Journal of Child Language*, 16(1), 161-179.
- Hills, T. (2015). Longitudinal accounts of language acquisition in monolinguals and bilinguals. *Přednáška na ICPS*, 14.3.2015, Amsterdam.
- Juncker, D. A. & Stockman, I. J. (2002). Expressive vocabulary of German-English bilingual toddlers. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 11, 381-394.
- Krashen S. D. (2009). *Principles and practice in second language acquisition* (1st internet ed.). University of Southern California. Dostupné na http://www.sdkrashen.com/content/books/principles_and_practice.pdf.
- Lightbown, P. M., & Spada, N. (2006). *How languages are learned* (3rd ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Volterra, V. & Taeschner, T. (1978). The acquisition and development of language by bilingual children. *Journal of Child Language*, 5(2), 311-326.